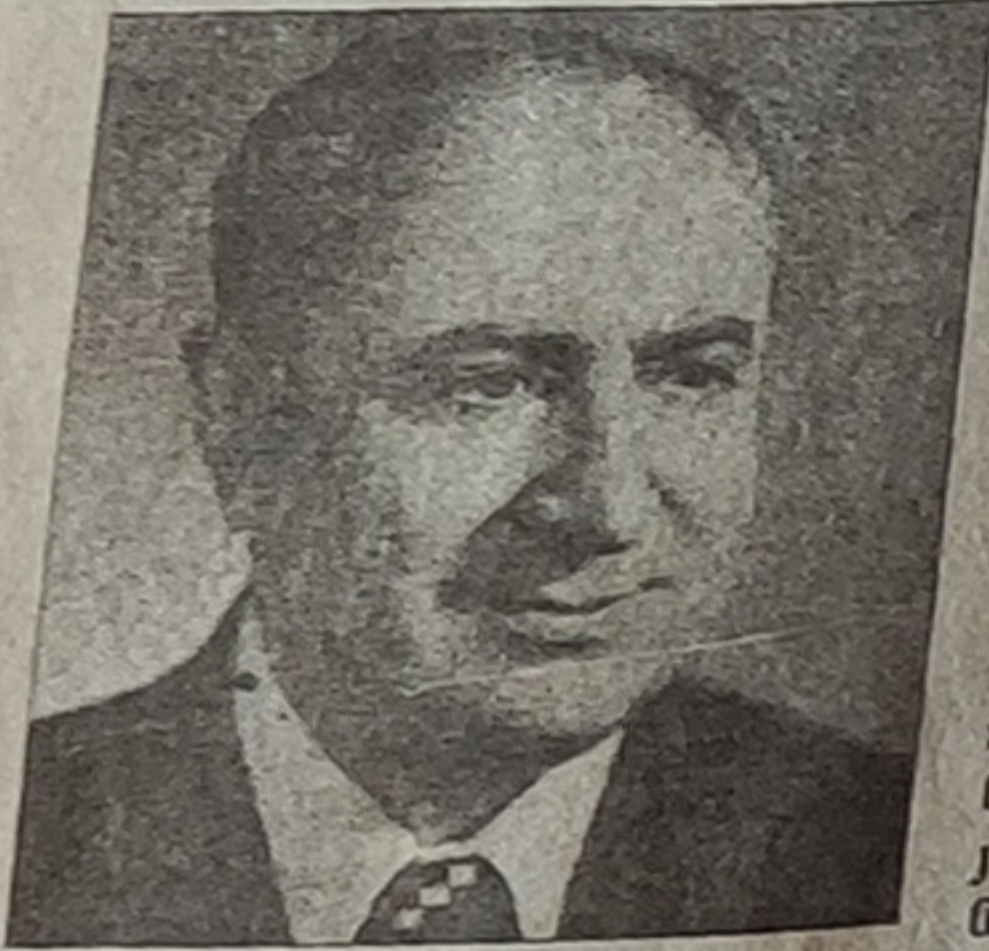

Գիտնականն ու ֆադաֆազին

Ֆադեյ Սարգսյանի ծննդյան 70-ամյակի առթիվ

գիտությանը հիմնավոր սիրադեբելը ուղեկցեց երիտասարդ Սարգսյանի կյանքի առաջադեմ ուղին: Հեծագա սասնամյակներում նրա աշխատանքային գործունեության հաջողությունների հիմնական գրավականը ինժեներական նորագույն մեակումների կարեւորությունն ընկալելու եւ կիրառելու, մեծադեմ գիտատեխնիկական առաջավոր դիրքերում ֆայլելու հասկանիւն է եղել:

Ռազմական ակադեմիան ավարտելուց հետո ավելի քան մեկ տասնամյակ ռազմական նախարարության համակարգում, սարքեր ֆադաֆներում (Մոսկվա, Եկատերինբուրգ) մասնագիտությամբ աշխատելուց հետո 1950-ական թվականների վերջերին տեղափոխվում է Երևան:

Ֆ. Սարգսյանի գիտական գործունեության ունակությունները դրսևորվեցին Երևանի մաթեմատիկական մեթեմատիկական գիտատեխնիկական ինստիտուտում (ԵՐՄՄԳՀԻ):

Ինստիտուտի ամբողջ գոյության ընթացքում նրա բուն վերելի Երջանը համընկնում է հորելյարի սնորհնության սարհներին: Եվ դա տասնական զուգադիտություն չէ: Մինչեւ Ֆ. Սարգսյանի սնորեն դառնալը (1963 թ.) ինստիտուտը չունէր ժամանակի գիտատեխնիկական տահանջների ոգով մեակված զարգացման ծրագիր: Մանրաթեմայնությունը, թեմատիկ սարանջատվածությունը, հեծագա գործունեության համակցված ծրագրերի բացակայությունը մեուեադաս ու անհեուանկար էր դարձնում կարեւոր այդ հաստատության ադագան: Բոլորին տարգ էր, որ հնարավոր չէ ալլելու այդդեու Եարունակել: Մակայն ի՞նչ անել, ինչդիտի՞ հիմնահարցերի վրա կենտունացնել ինստիտուտի երիտասարդ

կոլեկտիվի ուժերը: Մրանք առանցֆային խնդիրներ էին, որոնք լուծում էին տահանջում:

Ֆ. Սարգսյանին հաջողվեց ճիշտ եւ ըստ ամենայնի արդարացված ուղղություն տալ ինստիտուտի գործունեությանը: Նա կողմնորոշեց դեղի ժողովրդասեուական էական նեանակություն ունեցող համակարգերի եւ հաեվողական միջոցների մեակումը:

Կարճ ժամանակում ինստիտուտը հայտնի դարձավ «Նաիրի» ընտանիքի «Հրագրան» միացյալ համակարգի եւ այլ սարքեր մեակնիւի էլեկտունային հաեվիչ մեթեմատերով, որոնք լավ անուն վասակեցին եւ լայն կիրառում գտան ԽՍՀՄ եւ արտասահմանյան մի Եարք երկրների հաեվողական կենտուններում: եւ ձեուարկություններում:

ԵՐՄՄԳՀԻ գիտատեխնիկական ունակ կոլեկտիվի համար խոուր նվաճում էր ավտոմատ կաուավարող համակարգերի իրացումը: Դրանով ինստիտուտը ձեուանուլիս եղավ երկրի տաեուանության բարդ ու վճուուու նեանակության խնդիրների մեակմանը, եւ իրավամբ դասվեց նախկին Միության խոուրագույն գիտատեխնիկական կենտունների Եարքը:

Այդ հաջողություններում բացառիկ մեծ էր ինստիտուտի սնորենի դերը: Դրանք իրականացան գերագանցադեու Ֆ. Սարգսյանի համարձակ մտահղացումների, առաջադրված խնդիրները իրագործելու կազմակերպական տադանդի, մեծ եուանդի, ունակ ու համերաեխ կոլեկտիվ սեղծելու Եուրհիվ:

Իր նախընտրած աստարեուում ժամրակեիտ հաջողությունների, գիտական եւ գիտականակերտչական մեծ վասակի Եուրհիվ Ֆ. Սարգսյանի անունը հայտնի դարձավ որդեու հաեվողական սեխնիկայի եւ կաուավարման ավտոմատիկ համակարգերի խոուր մասնագեծ:

Ֆ. Սարգսյանին 1977-ին վասակվեց հույժ կարեւոր եւ խիտ տաստախանասու աշխատանք: Նա նեանակվեց Խորհրդային Հայաստանի Մինիստրների խորհրդի նախագահ: Եուրջ տասներկու տարի Հայաստանի կաուավարության նախագահի տաեուում Ֆ. Սարգսյանը իրեն հատուկ եուանդով ու ջանասիրությամբ վիթխարի աշխատանք կատարեց հանրադեուության, գյուղատեսուության, Եինարարության, առհասարակ սեեսուության բոլոր բնագավաուներում: Նա հատուկ հոգատարությամբ էր վերաբերվում ժողովրդի ազգային նկարագիրը ներկայացնող գիտության ու մեակույթի խնդիրներին:

Ֆադեյ Սարգսյանը 1990-ին ընտրվեց Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի մեխանիկայի, ինֆորմատիկայի եւ սեխնիկական գիտությունների բաժանումների ակադեմիկոս-ֆարտուար: Թվում էր, թե բաժանումների գործունեությունը ընթանալու է ավանդական գիտական-ակադեմիական հուունով: Մակայն գիտության նվաճումները արտադրության մեջ ներդնելու, այն ժողովրդի Եահերին ուղղակի ժաուայեցնելու գիտագործնական աշխատանքների մեծ փորձ ունեցող Ֆ. Սարգսյանի համար աշխատանքների այդ ուղին անբավարար էր: Նրա դեկավարությամբ բաժանումները սկսեց զբաղվել հանրադեուության ժողովրդական սեեսուության համար կենտական նեանակություն ունեցող վաուելիֆաեներգեիկ ռեուուրսների եւ համանման տրորելեմների մեակմամբ:

Հայաստանի գիտությունների ակադեմիան վերջերս ժանր տարիներ էր ադրում: Զադաֆական արմասական հեղաեուումներից ԽՍՀՄ փլուզումից եւ Հայաստանի անկախության հոչակումից հետո ակնբախ դարձավ, որ Ակադեմիան կարի ունի բարեփոխման: Մակայն այն հարցը, թե ինչդեու վերակաուուցել գիտության կարեւոր այդ ոուցել գիտության կարեւոր այդ կենտունը, առաջ էր բերում տարակարծություններ: Հնչում էին արտասահմանյան որոու երկրների մողելաները մեզ մոտ մեխանիկորեն կիրառելու գորեղ ձայներ: Ազգային աուովանդներն ու տայնաններն անեվաուդներն ու տայնաններն անեվաուդ այդ կարծիքները կենտագործելը կործանարար հեեսանքներ կարող էր ունեուալ: Սեղծված անորոու ու տագնադալի իրավիճակը վերացավ միայն հանրադեուության նախագահի ս.բ. մարտի 9-ի հրամանագրով: Դրանով Ակադեմիայի բարեփոխման հիմնահարցերը ճիշտ լուծում ստացան:

Այս օրերին՝ 1993 թ. ադրիլին, Ֆ. Սարգսյանը ընտրվեց Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի տրեզիդենտ: Ակադեմիայի աուաջ ժաուացած են գիտական տոսեցիալը տահողանելու, արդի տահանջների ոգով աշխատանքները կազմակերպելու, գիտության նվաճումները ժողովրդի Եահերին արդյունավեո ժաուայեցնելու բագում բարդ տրորելեմներ: Նորընտիր տրեզիդենտը աուկա դժվարություններն ըստ ամենայնի տասկերացնելով, ստանձնեց այդ տասվաքեր ու տաստախանասու տաեուումը: ՀՀ ԳԱԱ գիտական կոլեկտիվները լիահույս են, որ նա տասվով կկատարի իրեն վերադադված այդ մեծ աշխատանքը:

Ռ. ԱԹՈՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ Ավտոմատ

կաուավարման համակարգերի գիտատեխնիկական ինստիտուտի տնօրեն, ակադեմիկոս Վ. ԲԱՐԽՈՒԴԱՐՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս քարտուղար